

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

กระมล ทองธรรมชาติ. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2524.

กองบรรณาธิการมติชน. นี่คือประเทศไทย : ประมวลตำนานและวิกฤตรัฐธรรมนูญอันสะท้อนภาพการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2528.

กองบรรณาธิการสยามใหม่. บทเรียนกฎ 1 เมษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อาทิตย์, 2524.

การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 26 มกราคม 2518. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2518.

การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.

_____. รัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

_____. ยังเดือดร้อนกับทหารประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ,

ชวน หลีกภัย. ชวน หลีกภัย กับข้อเท็จจริง 6 ตุลาคม 2519. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2522.

ชาดา อังศุโชติ. บทบาทการต่อสู้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใต้ขอบเขตจำกัดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

บรรพต วีระลัยและคณะ. ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณและสมัยกลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

ประสงค์ สุ่นศิริ. 726 วันใต้บัลลังก์ "เปรม". กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2532.

ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475 - 2517). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ช. ชุมชุมช่าง, 2517.

ปราโมทย์ นาครทรรพ. ผู้แทน. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2517.

- พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย. ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.
- โกศิน พลกุล. เอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2517.
- แรงงาน, กรม กระทรวงมหาดไทย. สถิติการพิพาทแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2521.
- ลิขิต ธีรเวคิน. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- วิสุทธิ์ โภธิแท้. ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- เสน่ห์ จามริก. ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- . การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- เสถียร จันทิมาธร. ชาติชาย ชุณหะวัณ ทหาร “นัก” ประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แปลน พับลิชชิง, 2532.
- สุขุม นวลสกุล และคณะ. ทฤษฎีการเมืองแห่งนวสมัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- สยามจดหมายเหตุฉบับที่ข่าวสารและเหตุการณ์ พ.ศ. 2516 - 2518. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสยามบรรณจำกัด, 2520.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. เอียงข้างประชาชน. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2517.
- สละ ลิขิตกุล. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกฯ ชีวิตและงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศึกษาสัมพันธ์, 2512.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. และ ชวน หลีกภัย. คำปราศรัยของ หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช และ นายชวน หลีกภัย เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2522. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรศาสตร์, 2522.
- อภิญา จรุงพร. “ความไม่มั่นคงของพรรคการเมืองไทย” ใน สัตว์การเมือง กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2513.

วิทยานิพนธ์

เกียรติชาย นำพูลสุขสันต์. "รัฐธรรมนูญ 2512 กับเสถียรภาพของระบบการเมืองไทย".

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

เชาวนะ ไตรมาศ. "ความขัดแย้งจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521. :

แนวโน้มพัฒนาการสถาบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย". วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2530.

ณรงค์ ไชยวงศ์. "บทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2513 : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการ

ปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533

ถวิล เปลี่ยนศรี. "เสถียรภาพรัฐบาลผสมของไทย : ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลชุด ม.ร.ว.

คึกฤทธิ์ ปราโมช (17 มีนาคม 2518 - 12 มกราคม 2519) กับรัฐบาลชุด

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (20 เมษายน - 6 ตุลาคม 2519)". วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2523.

นิรันตร์ กุลชานันท์. "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีกฎ

1 เมษายน พ.ศ. 2524". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. "ความล้มเหลวของประชาธิปไตยในประเทศไทยระหว่าง 14 ตุลาคม 2516

ถึง 6 ตุลาคม 2519". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

สุวรรณา เด่นเมธรัตน์. "การประเมินผลงานรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร". วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2530.

เสวี บัวแก้ว. "บทบาทผู้นำทางการเมืองของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ. 2523 - 2526)".

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อาทร คุระวรรณ. "การร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2512 กับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

วารสารหนังสือพิมพ์และวารสารอื่น ๆ

แก้วสรร อติโพธิ์. "สถานะและปัญหาปัจจุบันของระบบรัฐสภาไทย". เอกสารในการประชุมวิชาการเรื่องปัญหารัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองในสภาวะการณ์ปัจจุบัน จัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 10 - 11 สิงหาคม 2527.

ชาญวุฒิ วัชรพุกกั. "รัฐธรรมนูญกับเสถียรภาพทางการเมือง". วารสารสังคมศาสตร์ 17, 4 (ตุลาคม - ธันวาคม 2523) : 21 - 115.

มนตรี เจนวิทย์การ. "การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522" : 281.

ข่าวไทยนิกร. (21 สิงหาคม 2521) : 8.

———. (6 พฤศจิกายน 2521) : 8 - 9.

ไทยรัฐ. (9 กันยายน 2531) : 4, 7.

ข่าวพิเศษ. (4 - 9 กันยายน 2533) : 18.

———. (17 - 23 ธันวาคม 2533) : 18.

มติชนรายวัน. (10 มิถุนายน 2521) : 3.

———. (6 มกราคม 2526) : 12.

———. (28 มกราคม 2526) : 2.

———. (10 กุมภาพันธ์ 2526) : 1, 3.

———. (6 มีนาคม 2526) : 3.

———. (15 มีนาคม 2526) : 10.

ราชกิจจานุเบกษา. (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 39 ตอนที่ 12 (6 ตุลาคม 2519) : 1.

สยามจดหมายเหตุ. (4 - 10 พฤษภาคม 2522) : 511 - 512.

———. (11 - 17 มีนาคม 2526) : 285 - 2856.

———. (1 - 7 เมษายน 2526) : 266.

———. (18 - 24 กุมภาพันธ์ 2526) : 197.

———. (27 สิงหาคม - 2 กันยายน 2525) : 958.

สยามรัฐรายวัน. (22 มกราคม 2526) : 2.

—— . (4 กุมภาพันธ์ 2526) : 1, 10.

—— . (17 มีนาคม 2526 : 5.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. (24 ตุลาคม 2520) : 3, 16.

—— . (19 มีนาคม 2521) : 16.

—— . (15 ตุลาคม 2521) : 5.

—— . (14 กุมภาพันธ์ 2522) : 8.

—— . (27 กรกฎาคม 2523) : 4.

—— . (12 กุมภาพันธ์ 2527) : 4.

—— . (16 - 22 ตุลาคม 2531) : 6.

—— . (23 - 29 ตุลาคม 2531) : 10 - 11.

—— . (15 - 21 มีนาคม 2534) : 8 - 10.

—— . (12 - 18 พฤษภาคม 2534) : 8.

—— . (24 - 30 พฤศจิกายน 2534) : 7.

มติชนสุดสัปดาห์. (31 กรกฎาคม 2531) : 4 - 16.

—— . (9 กรกฎาคม 2532) : 10.

—— . (14 ตุลาคม 2533) : 12.

—— . (6 มกราคม 2534) : 7.

—— . (24 เมษายน 2535) : 14.

แนวหน้าสุดสัปดาห์. (29 - 4 มิถุนายน) : 16 - 18.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520

มาตรา 6 ให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหน้าที่จัดทำรัฐธรรมนูญและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ในการจัดทำรัฐธรรมนูญ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติคำนึงถึงการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งจะมีขึ้นภายในปีพุทธศักราช 2521

มาตรา 7 สภานิติบัญญัติแห่งชาติประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าสามร้อยคนแต่ไม่เกินสี่ร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด ตามที่ประธานสภานโยบายแห่งชาตินำความกราบบังคมทูล

ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่างลง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งเข้าเป็นสมาชิกแทนก็ได้

ประธานสภานโยบายแห่งชาตินับเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติถวายคำแนะนำตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 10 เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการตาม มาตรา 9 แล้ว ให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้นเป็นสามวาระ การพิจารณาในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง ให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำหรับวาระที่สามให้กระทำได้เมื่อการพิจารณาวาระที่สองได้ล่วงพ้นไปแล้วสิบห้าวัน

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

การประชุมในวาระที่สาม ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติให้ความเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงปรพปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญ

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา 11 ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่สามถ้าไม่ได้คะแนนเสียงเห็นชอบตามมาตรา 10 วรรคสอง ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองนี้ แต่ถ้าการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลให้ไม่อาจจัดให้มีการเลือกตั้งภายในปีพุทธศักราช 2521 ให้ขยายกำหนดเวลาการจัดให้มีการเลือกตั้งออกไปหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีพุทธศักราช 2521

มาตรา 17 ให้มีสภานโยบายแห่งชาติ ประกอบด้วยบุคคลในคณะปฏิวัติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 6 ลงวันที่ 22 ตุลาคม พุทธศักราช 2520 เป็นสมาชิก

ให้หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นประธานสภานโยบายแห่งชาติ รองหัวหน้าคณะปฏิวัติ เป็นรองประธานสภานโยบายแห่งชาติ และให้สภานโยบายแห่งชาติแต่งตั้งสมาชิกสภานโยบายแห่งชาติเป็นเลขาธิการสภานโยบายแห่งชาติคนหนึ่ง และรองเลขาธิการสภานโยบายแห่งชาติคนหนึ่ง

ในกรณีที่ประธานสภานโยบายแห่งชาติไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภานโยบายแห่งชาติทำหน้าที่ประธานสภานโยบายแห่งชาติ และในกรณีที่ประธานและรองประธานสภานโยบายแห่งชาติไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้สมาชิกสภานโยบายแห่งชาติเลือกสมาชิกคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานสภานโยบายแห่งชาติ

มาตรา 18 สภานโยบายแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐ และให้ความคิดเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐ และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญการปกครองนี้

มาตรา 21 พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งตามคำกราบบังคมทูลของประธานสภานโยบายแห่งชาติ และรัฐมนตรีตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรีกราบบังคมทูลประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 23 ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีหรือให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งรัฐมนตรีหรือให้ รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 26 เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือเมื่อมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือ เงินตรา นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของสภานโยบายแห่งชาติจะกราบบังคมทูลพระ- มหากษัตริย์เพื่อทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

เมื่อได้ประกาศใช้พระราชกำหนดแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดต่อสภา นิติบัญญัติแห่งชาติโดยไม่ชักช้า ถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติอนุมัติแล้ว ให้พระราชกำหนดมีผล เป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่อนุมัติ ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณี ไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 27 ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ระวังหรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคาม ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการกระทำอันเป็นการทำลายทรัพยากร ของประเทศ หรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือ หลังวันใช้รัฐธรรมนูญการปกครองนี้ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและของสภานโยบายแห่งชาติ มีอำนาจสั่งการ หรือกระทำการใด ๆ ได้ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำของนายกรัฐมนตรีรวมทั้งการปฏิบัติ ตามคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งหรือการกระทำหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้สั่งการหรือกระทำการใดไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายกรัฐมนตรี แจ้งให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ

ภาคผนวก ข.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2521

บทเฉพาะกาล

มาตรา 195 นับตั้งแต่วันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 202 ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 ทำหน้าที่รัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ แต่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะเสนอร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 125 ตั้งกระทู้ถามตามมาตรา 136 หรือเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 137 มิได้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา 86 และมาตรา 97 มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมาตรา

มาตรา 196 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 114 มาตรา 121 มาตรา 122 และมาตรา 123 มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมาตรา 195 ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 197 ให้คณะองคมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะองคมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 198 ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ก่อนวันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือคณะรัฐมนตรีหากจะมีขึ้นก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 202 เป็นคณะรัฐมนตรีบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญนี้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 151 มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีตามมาตรา

เมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 202 แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 167 และมาตรา 174 มาใช้บังคับแก่ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองอยู่ก่อนวันที่คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 199 ให้สภานโยบายแห่งชาติที่ทำหน้าที่อยู่ก่อนวันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้ทำหน้าที่ให้ความคิดเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐและหน้าที่ตามมาตรา 200 ไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 200 นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ระวังหรือปราบปราม การกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของ ประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการกระทำอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศ หรือ เป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้ รัฐธรรมนูญนี้ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้นายกรัฐมนตรีโดย ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและสภานโยบายแห่งชาติมีอำนาจสั่งการหรือกระทำการใด ๆ ได้ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำของนายกรัฐมนตรีรวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่ง หรือการกระทำหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญนี้

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้สั่งการหรือกระทำการใดไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายกรัฐมนตรี แจ้งให้รัฐสภาทราบ

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว บรรดาคำสั่งของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา นี้ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไป และการยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าว ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา 201 ในวาระเริ่มแรก พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 202

การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามวรรค 1 ให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้ลงนาม รับสนองพระบรมราชโองการ (ตามร่างเดิม)

มาตรา 202 ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญนี้ให้เสร็จสิ้นภายในปีพุทธศักราช 2521 แต่ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการเลือกตั้ง ภายในปีพุทธศักราช 2521 ได้ก็ให้ขยายกำหนดเวลาการดำเนินการเลือกตั้งออกไปได้ แต่ต้อง ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีพุทธศักราช 2521

มาตรา 203 ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว นอกจากกรณีที่มีบัญญัติไว้ใน มาตรา 143 การดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

(1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่าง-พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย

(2) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 137

(3) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีแจ้งว่า เป็นร่างพระราชบัญญัติสำคัญอันเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักรราชบัลลังก์ หรือเศรษฐกิจของประเทศ และประธานรัฐสภาเห็นชอบด้วย

(4) การพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา 157 และมาตรา 258

ทั้งนี้ โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่จะเข้าชื่อหรือร่วมเข้าชื่อในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 137 ไม่ได้ และคำว่าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาที่ระบุไว้ในมาตรา 133 มาตรา 137 วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา 157 และมาตรา 158 ให้หมายถึงรัฐสภา

มาตรา 204 ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

(1) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 90 วรรคสอง มาตรา 91 วรรคหนึ่ง มาตรา 94 (3) มาตรา 95 และมาตรา 103 (7) และ (9) มาใช้บังคับแก่การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งและการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำโดยวิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(2) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 79 มาตรา 105 และมาตรา 139 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และการตั้งกรรมธิการสามัญ

(3) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 148 มาตรา 149 เฉพาะการห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 97 (1) และ (3) และมาตรา 167 มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีและข้าราชการการเมืองอื่น

(4) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 125 วรรคสอง และมาตรา 194 (1) เฉพาะที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับในการเสนอร่างพระราชบัญญัติและการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

(5) การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำได้อีกต่อเมื่อมีคำรับรองของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีจำนวนสิบเจ็ดคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งสามคน วุฒิสภาแต่งตั้งหกคน และสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งแปดคน

เอกสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา 114 นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตาม (5) ด้วย

มาตรา 205 เมื่อครบกำหนดสี่ปีนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 201 แล้ว ให้บทบัญญัติแห่งมาตรา 203 และมาตรา 204 เป็นอันยกเลิก เว้นแต่มาตรา 204 (3) ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากนั้นจะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 206 บรรดาคำสั่งซึ่งนายกรัฐมนตรีได้สั่งการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2519 หรือตามความในมาตรา 27 แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520 ที่ยังใช้บังคับอยู่ในวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไป การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าว ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลอากาศเอก หะริน หงสกุล
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 146 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 22 ธันวาคม 2521.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

ห้ามมิให้บุคคลใดพิมพ์โฆษณาหรือแจกจ่ายสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ข้อความหรือรูปภาพซึ่งเป็นการละเมิดต่อพระมหากษัตริย์หรือเป็นการกล่าวร้ายเสียชื่อเสียงอันประมาท ดูหมิ่น หรือ เหยียดหยามพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
2. ข้อความหรือรูปภาพซึ่งเป็นการกล่าวร้ายเสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยามประเทศชาติ หรือปวงชนชาวไทยเป็นส่วนรวม หรือข้อความใด ๆ ที่สามารถจะทำให้ต่างชาติเสื่อมความเชื่อถือไว้วางใจในประเทศไทย รัฐบาลไทยหรือคนไทยโดยทั่วไป
3. ข้อความหรือรูปภาพ ซึ่งเป็นการกล่าวร้าย เสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยามรัฐบาลไทย หรือกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลอย่างเคลือบคลุมโดยไม่แจ้งให้เห็นว่าได้กระทำผิดในเรื่องใด
4. ข้อความหรือรูปภาพซึ่งเป็นการแสดงอย่างเคลือบคลุมว่า โดยมีความเสื่อมโทรม เลวทราม หรือผิดร้ายเสียหายในรัฐบาล หรือกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลโดยไม่แสดงว่าเป็นเรื่องใด
5. ข้อความหรือรูปภาพซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือพอเห็นได้ว่าเป็นกลอุบายของคอมมิวนิสต์ เพื่อก่อวุ่นหรือบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ
6. ข้อความ หรือรูปภาพ หรือการพาดหัวหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นเท็จ หรือในลักษณะที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความ
ตื่นตกใจ หรือวิตกกังวล หรือเกิดความหวาดกลัว หรือข้อความในลักษณะซึ่งเป็นการปลุกปั่น หรือยุยงให้เกิดความไม่สงบหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือข้อความทำนายในทางที่อาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ประชาชนในโชคชะตาของบ้านเมือง
7. ข้อความ หรือรูปภาพซึ่งมีลักษณะหยาบคาย หรือลามก หรือทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม หรือวัฒนธรรมของชาติ
8. ข้อความหรือรูปภาพ ซึ่งเป็นความลับของทางราชการ

ภาคผนวก ง.

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับต่าง ๆ

1. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2524 คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาโดยมีหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ให้แก้ไขมาตรา 90 มาตรา 91 มาตรา 95 และเพิ่มมาตรา 90 ทวิ เพื่อแก้ไขวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประการที่สอง คือ ให้แก้ไขมาตรา 139 และมาตรา 204 เพื่อกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ คือ

1.1 มาตรา 90 เดิมบัญญัติว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้คำนวณจากเกณฑ์ 150,000 คนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และการเลือกตั้งให้ถือเอาเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ยกเว้นกรุงเทพฯ ให้แบ่งเป็น 3 เขต ให้แก่เป็นการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง และการเลือกตั้งนั้นจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งเขตละ 3 คน และเขตที่น้อยที่สุดต้องไม่น้อยกว่าเขตละ 2 คน

1.2 มาตรา 90 ทวิ เพิ่มมาตรา 90 ทวิ เป็นการแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องแบ่งพื้นที่ให้ติดต่อกันและให้อัตราส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน

1.3 มาตรา 91 เดิมบัญญัติว่า การเลือกตั้งให้เลือกเป็นคณะตามบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง แต่เป็นให้เลือกตั้งได้เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั้น

1.4 มาตรา 95 เดิมบัญญัติว่า พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง และต้องส่งเป็นคณะในแต่ละเขตเลือกตั้ง แก้ไขโดยการตัดข้อความที่ให้ส่งเป็นคณะในแต่ละเขตเลือกตั้งออก

1.5 มาตรา 139 เดิมบัญญัติว่า วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตั้งกรรมาธิการสามัญและวิสามัญ ซึ่งกรรมาธิการอาจเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลมาชี้แจงโดยมีเอกสิทธิ์คุ้มครองผู้มาชี้แจงด้วย และการตั้งคณะกรรมาธิการสามัญให้คำนึงถึงอัตราส่วนพรรคการเมือง แก้ไขโดยตัดส่วนที่กำหนดการตั้งกรรมาธิการและการให้กรรมาธิการเรียกเอกสาร

หรือเรียกคนมาชี้แจงออกไป คงเหลือเฉพาะการตั้งกรรมการสามัญว่า ต้องคำนึงถึงอัตราส่วนพรรคการเมือง

1.6 มาตรา 204 (1) และ (2) เดิมเป็นบทเฉพาะกาลบัญญัติว่า ในวาระเริ่มแรกมิให้นำเรื่องพรรคการเมืองมาใช้กับวิธีการเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนที่เป็นแม่บทวิธีการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านและการตั้งกรรมการสามัญให้แก้ไขโดยยกเลิกมาตรา 204 (1) และ (2) ไป

1.7 ตามบทเฉพาะกาล เดิมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง จนกว่าจะถึงการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2526 จึงจะต้องสังกัดพรรคการเมืองแก้ไขเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองภายใน 180 วัน

2. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2524 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพฯ และคณะได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สภาพิจารณาโดยมีหลักการสำคัญคือ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมืองดังนี้ คือ

2.1 มาตรา 204 (1) และ (2) ขอแก้ไขโดยให้ยกเลิกมาตรา 204 (1) และ (2) ไป

2.2 บทเฉพาะกาล จากเดิมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง จนกว่าจะถึงการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2528 ขอแก้ไขให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองภายใน 30 วัน ผู้ไม่สังกัดพรรคภายในเวลาดังกล่าว ต้องขาดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2525 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 271 คน ได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้รัฐสภาพิจารณา โดยมีหลักการให้แก้ไขในสาระสำคัญดังนี้ คือ

3.1 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ขอแก้ไขมาตรา 24 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 37 และเพิ่มมาตรา 29 ทวิ เป็นการแก้ไขให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีมากขึ้น และมีหลักประกันมากขึ้น

3.2 มาตรา 75 เดิมบัญญัติว่า ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา แก้ไขเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

3.3 มาตรา 84 เดิมบัญญัติว่า ให้มีวุฒิสภาจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นให้วุฒิสภามีสมาชิกไม่เกิน 150 คน

3.4 มาตรา 86 เดิมบัญญัติคุณสมบัติสมาชิกวุฒิสภาเหมือนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่มีข้อยกเว้นคือ วุฒิสมาชิกสามารถดำรงตำแหน่งในราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้ แต่เป็นดำรงตำแหน่งในราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ได้

3.5 มาตรา 91 เดิมบัญญัติให้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคณะ แต่เป็นเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เท่าจำนวนที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

3.6 มาตรา 92 เดิมบัญญัติให้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว ต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายเลือกตั้งจึงจะมีสิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงชาติต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง จึงจะมีสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง

3.7 มาตรา 94 เดิมบัญญัติให้ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง จึงจะมีสิทธิรับเลือกตั้ง แต่เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงชาติต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง จึงจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

3.8 มาตรา 95 เดิมบัญญัติให้พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะ ขอแก้ไขให้ตัดบทบัญญัติมาตรานี้ออกไปทั้งหมด

3.9 มาตรา 124 เดิมบัญญัติว่า ระหว่างไม่มีสภาผู้แทนราษฎรจะประชุมวุฒิสภาไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีประกาศสงคราม แก้ไขเป็นเว้นแต่ในกรณีประกาศสงครามและประกาศกฎอัยการศึก

3.10 มาตรา 127 เดิมบัญญัติว่า วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายใน 60 วัน ถ้าเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 30 วัน ขอแก้ไขเป็นให้วุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จภายใน 45 วัน ถ้าเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 20 วัน

3.11 มาตรา 143 เกี่ยวกับเงื่อนไขการประชุมร่วมกันของรัฐสภาขอแก้ไขให้การประกาศกฎอัยการศึกต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ส่วนการแถลงนโยบายของรัฐบาลไม่ต้องกระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

3.12 มาตรา 146 เดิมบัญญัติให้มีนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีไม่เกิน 44 คน แก้ไขเป็นมีนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีไม่เกิน 29 คน และเพิ่มเติมให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3.13 มาตรา 149 ทวิ โดยเพิ่มให้รัฐมนตรีต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานรัฐสภา

3.14 มาตรา 151 เดิมบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบาย โดยไม่ต้องมีการลงมติไว้วางใจ แก้ไขเป็นคณะรัฐมนตรีต้องได้รับมติไว้วางใจก่อนรับตำแหน่ง

3.15 มาตรา 160 เดิมบัญญัติเรื่องการประกาศใช้กฎอัยการศึกว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทำได้ตามกฎหมายอัยการศึก แก้ไขเป็นการประกาศกฎอัยการศึกต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

3.16 มาตรา 170 เดิมบัญญัติว่า บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ แก้ไขว่าศาลยุติธรรม ศาลทหาร ศาลปกครอง ศาลแรงงานและศาลในสาขาภาษาอื่น จะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

3.17 การปกครองท้องถิ่น เดิมบัญญัติในมาตรา 180 มาตรา 181 มาตรา 182 และมาตรา 183 ถึงการปกครองท้องถิ่น และให้สามารถแต่งตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นได้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง ขอแก้ไขให้ระบุชัดเจนว่า การปกครองรวมทั้งกรุงเทพฯ ด้วย และไม่มีบทบัญญัติให้แต่งตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นได้

3.18 บทเฉพาะกาล บัญญัติให้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ หลังการเลือกตั้งทั่วไป

4. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของนายปัญญา เกสรทอง กับคณะ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2526 ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับของนายปัญญา เกสรทอง กับคณะ ได้เสนอให้สภาพิจารณาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นการเสนอขอแก้ไขบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญในมาตรา 203 มาตรา 204 และมาตรา 205 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วิธีการเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของข้าราชการประจำและการยึดบทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปี ดังนี้ คือ

4.1 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ผู้เสนอขอให้ยกเลิกมาตรา 203 ของรัฐสภานอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 143 แล้ว กรณีดังต่อไปนี้ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภาคือ

ก. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณรายจ่าย

ข. การเปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา 137

ค. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีแจ้งว่า เป็นร่างพระราชบัญญัติ อันเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักรไทยหรือราชบัลลังก์ และประธานรัฐสภาเห็นชอบ

ทั้งนี้ โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่จะเข้าชื่อหรือร่วมกันเข้าชื่อในการขอเปิดอภิปรายตามมาตรา 137 ไม่ได้ แต่คำว่าสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาที่ระบุไว้ในมาตรา 133 และมาตรา 137 วรรค 2 และ วรรค 3 ให้หมายถึงรัฐสภา ซึ่งการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญตามมาตรา 203 นี้ ผู้เสนอได้ตัดเรื่องการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีแจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจ และเรื่องการพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา 157 และมาตรา 158 ออกไปไม่ได้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

4.2 วิธีการเลือกตั้ง ขอแก้ไขโดยให้ยกเลิกมาตรา 204 ซึ่งเกี่ยวกับการรวมเขตเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสมัครเป็นคณะตามบัญชีที่พรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง ตามร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดว่า มาตรา 201 (1) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 90 วรรค 2 มาตรา 91 วรรค 1 และมาตรา 95 วรรค 1 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะ ให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะถึงมีได้ในสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้โดยวิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งหมายความว่าในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งนี้ ให้กระทำแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเลือกเป็นรายบุคคล ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง

4.3 การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของข้าราชการประจำตามมาตรา 204 (2) ของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดว่ามิให้นำมาตรา 148 และมาตรา 149 เฉพาะการห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 47(1) และ (3) และมาตรา 167 มาใช้บังคับการตำรวจ ตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ให้ข้าราชการประจำที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำสามารถดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้ แต่จะต้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยซึ่งตามแม่บทของรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ได้ห้ามข้าราชการ

ประจำดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในมาตรา 148 และมาตรา 149 ซึ่งหมายความว่าให้ข้าราชการประจำเป็นรัฐมนตรีได้แต่ต้องเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

4.4 ยืดเวลาบทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปี คือขอแก้ไขมาตรา 205 เป็น “เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปภายหลังจากครบกำหนด 8 ปี นับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 201 แล้ว ให้บทบัญญัติแห่งมาตรา 203 และมาตรา 204 เป็นอันยกเลิก เว้นแต่มาตรา 204 (2) ให้มีผลบังคับใช้ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากนั้นจะเข้ารับหน้าที่” ซึ่งประเด็นนี้ถือว่ามีผลสำคัญที่สุดของการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งนี้ ทั้งนี้เพราะว่าหากยืดเวลาการใช้บทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปี ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง การประชุมร่วมกันของรัฐสภาและการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของข้าราชการประจำก็จะมีผลบังคับใช้ครอบคลุมทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เสนอให้ยืดเวลาบทเฉพาะกาลออกไปอีก 4 ปีนั้นก็ยังมีปัญหาถกเถียงกันอีกว่าจริง ๆ แล้วจะขยายออกไปอีก 4 ปีหรือ 8 ปีกันแน่ เพราะปัญหาการใช้ถ้อยคำที่ยังมีความคลุมเครืออยู่มาก

5. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กับคณะเป็นผู้เสนอ) สาเหตุการแก้ไข เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2528 ได้แก้ไขเขตเลือกตั้ง โดยแบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง และจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคน สมควรปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะมี จำนวนเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะทำการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง วิธีออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องบัตรเสีย การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

โดยได้ยกเลิกมาตราที่ 6 มาตรา 23 มาตรา 73 และมาตรา 77 และใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

5.1 มาตรา 6 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสองคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคน

ในกรณีที่แบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่ง ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบสามคนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคนเสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละสองคน

ในกรณีที่จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สี่คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นสองเขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองคน

จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎรกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน

เมื่อได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้กระทรวงมหาดไทยกำหนดจำนวนเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะทำการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะทำการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง รวมทั้งท้องที่ที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้ง การกำหนดดังกล่าวนี้ให้กระทำโดยไม่ชักช้าและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

5.2 มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 23 การสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 22 ผู้สมัครจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตเลือกตั้ง และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำการออกเสียงลงคะแนน

บัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคนและบัตรเลือกตั้งนั้นมิทั้งเครื่องหมายที่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคการเมืองคนใด และที่ไม่อาจทราบได้ว่า ลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคการเมืองคนใดและที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคการเมืองคนใด ในกรณีนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสียเฉพาะเครื่องหมายที่ไม่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครของพรรคการเมืองคนใดเท่านั้น และให้นำคะแนนเฉพาะเครื่องหมายที่อาจทราบได้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครพรรคการเมืองคนใด บัตรเลือกตั้งนี้ให้กรรมการตรวจคะแนนสลักหลังว่า “เสียบางส่วน” โดยให้กรรมการตรวจคะแนนไม่น้อยกว่าสามคนลงลายมือชื่อกำกับไว้ และให้แยกบัตรเสียบางส่วนนี้ออกไว้เป็นอีกส่วนหนึ่ง

5.3 มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 77 ในเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน ผู้สมัครของพรรคการเมืองใดได้คะแนนมากที่สุด ให้ผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นเป็นได้รับเลือกตั้ง ในกรณีที่คะแนนมากที่สุดเท่ากันให้ผู้สมัครของพรรคการเมือง ซึ่งได้คะแนนเท่ากันจับสลากกันว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง”

ในเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครของพรรคการเมืองซึ่งได้คะแนนมากตามลำดับลงมา ตามจำนวนที่จะพึงมีการเลือกตั้งได้ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

5.4 มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 73 บัตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย” คือ

- (1) บัตรปลอม
- (2) บัตรที่ทำเครื่องหมายเลือกตั้งเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น
- (3) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายเลย
- (4) บัตรที่ปรากฏว่าได้พับซ้อนกันมากกว่าหนึ่งบัตร

6. ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532

วันที่ 10 พฤษภาคม 2532 กลุ่มพรรคฝ่ายค้านซึ่งประกอบด้วย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคเอกภาพ นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย และตัวแทนพรรคเสรีนิยม พรรคสังคมนิยมไทย พรรคพลังธรรมและพรรคปวงชนชาวไทย ได้ยื่นญัตติเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อนายป๋วยฉะ เกสรทอง ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยญัตติดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 พรรคร่วมลงนามทั้งสิ้น 123 คน พร้อมกันนี้ได้ยื่นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งสาระสำคัญก็คือ ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 75 และมาตรา 144 เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา และในการประชุมร่วมกันของทั้งสองสภาให้นำข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรมาใช้โดยอนุโลมซึ่งในเวลาใกล้เคียงกันนั้น คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็เสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีหลักการเช่นเดียวกับฝ่ายค้านในนามของรัฐบาลต่อรัฐสภา

ผลการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 6 ฉบับ

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม 2 ฉบับแรก คือ ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี และเสนอ โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เข้าสู่การพิจารณาในคราวเดียวกันเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2525 ซึ่งผลการพิจารณาจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ปรากฏว่าที่ประชุมมีมติรับหลักการ และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน 39 คน ประกอบด้วย กรรมการิจากรัฐบาล 6 คน จากวุฒิสภา 13 คน และจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก 20 คน ทำการพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

หลังจากที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเสร็จแล้วจึงได้เสนอให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาในวาระที่ 2 จนจบร่างในวันที่ 9 มิถุนายน 2525 จากนั้นประธานของที่ประชุมได้ขอปรึกษาเกี่ยวกับการประชุมเพื่อพิจารณาในวาระที่ 3 ต่อไป ซึ่งตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้รอไปอีก 15 วัน คือต้องรอถึงวันที่ 25 มิถุนายน จึงจะประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่ 3 ได้

ผลจากการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมในวาระที่ 3 ของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ปรากฏว่ามีสมาชิกเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง 258 เสียง ไม่เห็นชอบ 33 เสียง งดออกเสียง 119 เสียง เป็นอันว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่มีผลใช้บังคับได้ เนื่องจาก

ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบในวาระที่ 3 ไม่ถึงเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดคือ ไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

ส่วนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 271 คนนั้น ผลจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2525 ปรากฏว่าไม่ได้รับความเห็นชอบในชั้นรับหลักการของวาระการประชุมที่ 1 เพราะได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบไม่ถึง 264 เสียง ตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ที่ประชุมลงมติให้ความเห็นชอบเพียง 258 เสียง ไม่เห็นชอบ 168 เสียง และงดออกเสียง 9 เสียง เป็นอันว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ ตกไปตั้งแต่ชั้นรับหลักการ

สำหรับการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยนายปัญญา เกสรทอง กับคณะ เป็นการเปิดประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ โดยผลการประชุมชั้นรับหลักการเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2526 ปรากฏว่ารัฐสภารับหลักการด้วยคะแนนเสียง 295 เสียง คัดค้าน 126 เสียง และงดออกเสียง 19 เสียง แต่เมื่อเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาวาระที่ 3 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2526 ปรากฏว่าได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบเพียง 254 เสียง เป็นอันว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ต้องตกไปอีกเช่นเดียวกันกับร่างรัฐธรรมนูญทั้ง 3 ฉบับ ที่กล่าวมาข้างต้น

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และคณะ ในการประชุมครั้งนี้ได้มีการรับหลักการด้วยเสียงสนับสนุนเห็นชอบ 298 เสียง ไม่เห็นชอบ 17 เสียง และมีผู้งดออกเสียง 17 เสียง สำหรับคะแนนเสียงเห็นด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 298 เสียงนั้น มาจากวุฒิสมาชิก 101 เสียง และมาจากสภาผู้แทนราษฎร 197 เสียง ซึ่งมีผลทำให้การแก้ไขประเด็นหลักเกี่ยวกับการเลือกตั้งเช่นเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การแบ่งเขตการเลือกตั้ง และเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ได้รับผลสำเร็จ

ผลการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532

ในการประชุมร่วมของรัฐสภาเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2532 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการด้วยคะแนนเสียง 392 ต่อ 1 งดออกเสียง 42 คน และที่ประชุมมีมติให้ตั้งกรรมาธิการ 45 คน พิจารณาแปรญัตติ โดยใช้ร่างฯ ของรัฐบาลเป็นหลัก

การพิจารณาในวาระที่สองเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2532 ซึ่งเป็นการพิจารณาเรียงมาตรา ปรากฏว่ามีการอภิปรายในเนื้อหาของมาตรา 2 เกี่ยวกับผลบังคับใช้ว่าควรมีผลบังคับใช้เมื่อใด และต่อมาที่ประชุมมีมติให้ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลัง

วันที่ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ด้วยคะแนน 248 ต่อ 77 เสียง

การพิจารณาในวาระที่สามเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2532 ปรากฏว่าที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมดังกล่าวด้วยคะแนนเสียง 496 เสียง งดออกเสียง 1 เสียง เป็นอันว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีสาระสำคัญต้องการให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา รวมทั้งในการประชุมร่วมของทั้งสองสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมจะมีผลบังคับใช้เมื่อหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกนับแต่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวปวีณา อินวษา เกิดเมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2512 สำเร็จการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่คณะรัฐศาสตร์
ภาควิชาการปกครอง (เกียรตินิยมอันดับสอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2533.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย